

TEXTOVÁ ČÁST

06

PLZEŇ, AMERICKÁ - SIRKOVÁ

Obsah

01. Analýza konceptu řešeného území z pohledu širších vazeb města a čtvrti
02. Hlavní principy prostorového uspořádání území
03. Hlavní principy funkčního uspořádání, dopravní obsluhy v parteru a hierarchie veřejných prostranství
04. Detail řešení křižovatky Americká - Sirková
05. Strategie etapizace - dočasná využití území, referenční příklady

06. Textová část

07. Obálka "autor"

Zásady kontextu řešeného prostoru z pohledu širších vazeb města a čtvrti

Prostor širokého říčního meandru toku Radbuzy vymezený ulicemi Denisovo nábřeží, Americká a Sirková provází doposud nepříliš dlouhá, přesto dramatická stavební historie. První hmotové zpracování spadá do 30. let a později, v období socialismu – v 80. letech 20. století prostor pohltila budova, dnes již zbouraného, Domu kultury. Umístění takové budovy, kdy nábřežní linii důležitých reprezentativních budov, jako jsou městské lázně, poliklinika či sídla významných institucí, doplňoval kulturní objekt, je z pohledu utváření nábřeží správné. V jeho pojetí ovšem dominovaly rysy architektury období brutalismu tj. neúměrné hmotové měřítko a absence řešení parteru. V celkovém projevu tak vyznívala pozice bývalého Domu kultury spíše negativně.

Stavební potenciál místa přesto zůstává jednoznačný a z hlediska velice cenné městské stavební i hmotové rezervy v blízkosti historického centra předurčuje lokalitu k plnohodnotnému začlenění do pevné struktury vnitřního okruhu města. Na prvním místě je pak v návrhu zohlednění měřítka člověka, sledování jeho směrů v pohybu a pohledů.

V rámci širších vazeb nutno vnímat a pozdvihnout zásadní urbanistické momenty:

- poloha řešených parcel na ose historické jádro města – hlavní vlakové nádraží
- Americká třída – definice konečné podoby
- měřítko navrhované struktury s ohledem na způsob zástavby v širším okolí
- krajinný faktor prostředí
- přítomnost významné dopravní a frekventované dopravní infrastruktury

01. Analýza konceptu řešeného území z pohledu širších vazeb města a čtvrti

Americká – hlavní městská třída, jejíž stopa je ve struktuře města již historicky zakořeněna, zůstává při svém východním konci otevřena důstojnému řešení vstupního ústí hodného významu bulváru. Uliční závěr však musí nutně respektovat pohledové osy územím, především průhledy směrem k historické budově vlakového nádraží.

Kompozice východního ústí se podřizuje symetrii bulváru dle jeho příčné středové osy. V analogii s již existujícím západním závěrem vzniká uliční rozšíření s významem lokálního náměstí v půdorysné podobě klínu, kterým se bulvár na obou koncích otevírá. Otevření podchodu pod ulicí Sirková důležitost klínu na východní straně umocňuje společně s proporcemi umožňujícími pozvolný rozptyl lidských proudů, jež plynou po a z Americké třídy, z centra k nádraží a opačně. Jejich vymanění z rychlého uličního ubíhání, zklidnění a příjemné spočinutí.

02. Hlavní principy prostorového uspořádání území

Terén a výškové úrovně

Do prostorového utváření se propisují přímé souvislosti pramenící z charakteru území. Dramaturgii jednotlivých prostor pomáhá tvořit morfologie terénu, který z úrovně křížení ulic Denisovo nábřeží a U Lázní pozvolna stoupá po nábřeží směrem k Americké třídě a dále až k železničnímu náspu, který probíhá za stávajícími domy na jižní straně Americké třídy. Přestože je vyrovnání terénu na nábřeží plynulé, z Americké třídy je výškový rozdíl k úrovni dna stavební jámy po zbouraném domu kultury rozdíl patrnější, jelikož je tvořen 3-5 m vysokým zářezem. Právě toto víceúrovňové uspořádání lokality je důležitým východiskem pro koncepci návrhu a to nejen v souvislosti s hierarchií stávajících i nových městských prostor.

Řeka (Radbuza)

Meandr řeky vymezuje řešené území od severozápadu prostorem nábřeží, které řeku přísně reguluje uzavřením mezi vysoké stěny. I přesto je přítomnost řeky velmi důležitá a to nejen tím, jak se přítomnost říčního koryta propisuje do řešeného území skrze morfologii terénu.

Struktura

Měřítka a směry vycházejí ze základní strukturalizace zájmového území. Analýzy širokého okolí pomáhají definovat proporcionální zastoupení zastavitelných ploch a veřejných prostranství. Právě podpora stavební aktivity v rámci kompaktní části sídla (centra) se stává klíčovou s ohledem na paralelně probíhající trend nezdravého rozpinání měst za hranice vlastního těla.

Velikosti prázdných i plných míst reagují na měřítko stávající struktury městských bloků a jimi vymezených uličních profilů. Navrhovaná zástavba se tak snaží plnohodnotně a bez výrazného kontrastu začlenit do stávající zástavby, s respektem vůči proporcím a hlavním osám vyvíjí snahu splynout a dochované prostředí obohatit.

Mřížka

V rámci území je čitelný potenciál jisté organizovanosti, vycházející z měřítka blokové struktury kompaktního centra. Návrh tento jazyk přejímá, jak v jeho proporcích, tak uspořádání. Vymezení uliční sítě je vztaženo od základnice, kterou je Americká, návazně v pravouhlém nároží koordinováno Sirkovou. Modulace sítě v jednom základním poli 18 m x 18 m přejímá měřítko stávajícího města, jeho profilů městských prostor a výšek (oslunění). Nově navržená (dokončená) uliční síť je tvořena na podkladu koordinačního rámce modulace, která primárně vychází z potřeb veřejného prostoru, jeho kapacit a limitů. Tato pomocná modulace nechává v území nově vzniknout jednotky komerční (k zastavení) a jednotky nedotknutelné (veřejný prostor). V návaznosti na stávající strukturu jsou tyto dvě základní jednotky páteří konceptu.

Krajina

Navození základní kvality života ve městě mj. spočívá v harmonickém vztahu mezi městským prostředím utvářeným sítí ulic a budov a jí prostoupenou krajinnou složkou. Nová vrstva doprovázející navrhovanou strukturu naváže na parkový prstenec obepínající historické jádro v korytě po bývalém hradebním okruhu a vyvíjí snahu po dosažení spjatějšího propojení s řekou a kultivaci nábřeží, důležité součásti veřejných prostranství, na jejichž kvalitu je kladen mimořádný důraz.

Architektura

Návrh si klade za cíl vymezit hmotami veřejné prostory, definovat jejich měřítka a vzájemné vazby. Naopak jeho ambicí není definovat architekturu jednotlivých staveb. Přesto návrh počítá s konkrétními objemy, jejichž architektura musí být definována řádnou architektonickou soutěží (auditorium, infocentrum).

03. Hlavní principy funkčního uspořádání, dopravní obsluhy v parteru a hierarchie veřejných prostranství

Koncept návrhu navazuje nejen na hmotové souvislosti blízkého městského centra, ale rovněž narovnává vzájemné vztahy třída - nábřeží, centrum - nádraží.

Hlavním záměrem je dotvoření Americké třídy až k východnímu závěru, kde v point-de-vue dominuje nádražní budova – silný element, jehož význam návrh podporuje položením paralely v podobě nové ulice K Radbuze. Americká je osou kompoziční, na obou koncích v podobě klínového závěru symetrická. Ulice K Radbuze je osou spojovací na trase náměstí – nábřeží - nádraží. V rámci řešeného území jsou obě tyto ulice resp. jejich části vedeny paralelně, avšak vzhledem ke stávající topografii každá v jiné úrovni. K Radbuze je vedena o 4,5m níže oproti Americké. Přesto nebo právě proto si nekonkurují, ale vzájemně se doplňují – nabízejí různé cesty, jiný zážitek i atmosféru a to přestože mají stejný počátek, ve kterém se mimoúrovňově kříží, provozně jsou však skrze stávající, upravený podchod propojeny. Ulice K Radbuze v jedné úrovni propojuje nábřeží s podchodem, do kterého (u Tesca) ústí. Zde se propojuje s pěšími proudy z Americké, která je do podchodu rovněž velkoryse otevřena rampami. Kvadranty, které jsou vymezeny křížovatkou ulic Americká a Sirková se tak stávají hlavním dějištěm, ve kterém se odehrává rušný pohyb lokálního, celoměstského, ale i regionálního a nadregionálního významu. Americká a K Radbuze tak svírají pás hmoty, který spojuje nábřeží s nárožím či nechává křížit třídu s nábřežím. Ve zcela jasné, ortogonální, mřížce vzniká různorodá prostorová hra nových městských prostor, která tušené potvrzuje a netušené objevuje.

Hierarchie prostor

Odlíšných terénních úrovní v okolí třídy Americká návrh využívá k hierarchizaci veřejných prostranství a především jako prostředku ke kultivaci a povznesení uličního podchodu pod komunikací Sirkové, v jejíž výšce je posazena nižší z úrovní. Chodcům je tímto způsobem umožněn přímý výstup z podchodu na ulici K Radbuze propojující nádraží a centrum nejkratší cestou. Paralelní směr významnému bulváru Americká nevytváří konkurenci, naopak přijímá spíše obytný charakter, jemuž uzpůsobuje výšku i členění uličního parteru

Sirková

je od křižovatky u Jána, až po křížení s Americkou třídou a dále k směru na jih důležitou komunikační tepnou celoměstského významu. Nutno podotknout, že se všemi klady i zápory, které kumulace veřejné i městské hromadné dopravy přináší. Návrh ulici po stranách pevněji vymezuje jasnými hmotami. Velkorysá šířka městského bulváru, nezbytná pro provozní zatížení zůstává zachována.

Příležitost k revitalizaci uličního prostoru tkví především v úpravě povrchů, doplnění městského mobiliáře a rekonstrukci nástupišť MHD vč. jejich zakrytí.

Americká třída

je hlavní městská třída, která v ose východ-západ spojuje Klatovskou třídu s nádražím, jehož historická budova jako point-de-vue tvoří východní závěr třídy. Kompaktní zastavení po obou stranách, živý obchodní parter, pohodlné chodníky pro pěší i cyklisty (obousměrná cyklostezka) a přítomnost MHD předurčuje tento prostor ke kompaktnímu dokončení i v rámci řešeného území. Návrh linií ve hmotách a odpovídajícím měřítku stávající zástavby doplňuje. V půdorysu klínovitý závěr třídy vymezuje začátek a konec ve vzájemné symetrii obou stran třídy. Povrchy budou dlážděné, sjednoceny tak, aby došlo k dokončení třídy nejen v prostoru, ale i v detailu.

Denisovo nábřeží

Fenomén nábřeží je jedním z důležitých městských prvků, který je součástí obrazu města. V případě Denisova nábřeží je tento význam akcentován jeho současným zastavením budovami celoměstského resp. regionálního významu. Rekonstrukce lázní skýtá života budící potenciál, který může být nábřeží a života na něm ku prospěchu. V tomto duchu nábřeží v návrhu posiluje svým rozšířením v místě předmostí, kde rozšířením vzniká prostor pro vzájemné propojení břehů skrze pohledově, provozně, prodloužením krajiny parku hradebního pásu. Prostoru předmostí dominuje hmota nového kulturně-spoločenského objektu (auditorium).

ulice K Radbuze

je novou, pěší spojnici přestupního uzlu do centra města a naopak. Jako obytná, klidnější paralela doplňuje Americkou třídu. Svým dějem nemá ambici konkurovat rušné, obchodní třídě, ale spíše nabízí komornější atmosféru obytné ulice s živým, ale v podélné ose proměnlivým parterem. Povrchy pro pěší i dopravní obsluhu jsou sdílené. Na opačném konci ulice ústí do podchodu pod křižovatkou Americká x Sirková. Tento moment – otevření v ústí podchodu posiluje význam jak samotné ulice, tak dostupnosti tohoto dopravního uzlu, avšak v nové podobě, která je pěším přívětivější – propojená v jedné rovině. Opačnému konci – na nábřeží, u řeky – dominuje předmostí rozšířený prostor nábřeží, jenž tak uvádí prostor.

ulice Miroslava Horníčka

je nově vzniklou ulicí v rámci řešeného území a propojuje Americkou třídu, přes novou ulici K Radbuze až k Denisovu nábřeží. V profilu jasně definovaná ulice novými objekty s parterem, který do ulice zabíhá z Americké, čímž do části této ulice nasává její atmosféru. Blíže do ulice K Radbuze ulice překonává převýšení patra pomocí schodiště a výtahu. Ulice je z Americké slepá, s prostorem pro otáčení (cul-de-sac).

ulice U Lázní

je kolmo napojena mezi pevně vytyčenými hmotami objektů na Denisově nábřeží a dnes v podstatě (neurčitě) končí ve stavební jámě v těžišti řešeného území – komunikace na ní umístěná má význam zejména obslužný (zásobování objektu Tesco).

Návrh této ulici určuje novou tvář i pevně určený profil, vymezený hmotami jednotlivých objektů, která ve výškách chodníků, říms a atik graduje od Denisova nábřeží k Americké třídě, které křížením přes ulici K Radbuze nově propojuje. V podélném profilu je patrná jistá různorodost v závislosti na místech, které vzájemně spojuje – od městské třídy, přes obytnou ulici až po nábřeží. Převážná část povrchů je řešena jako sdílená v prostoru pro pěší i dopravní obsluhu, která je vedena obousměrně, avšak odděleně pro jednotlivé příjezdy z Americké resp. z nábřeží. Rozdíl výšek Americká - K Radbuze je vyrovnán rovněž pomocí schodiště, tak jako v ulici Miroslava Horníčka. Zásobování je přístupné oboustranně – z Americké slepá, s prostorem pro otáčení (cul-de-sac).

ulice Nádražní

je prostorově jasně definovaná ulice, která je tvořena kompaktní stěnou, vycházející z uliční čáry špalíčku

(blok mezi ulicí Nádražní a Sirková) a prostorově ustoupenou hmotou budovy Okresního soudu a níže položeného objektu hotelu, kde ulice pohledově ústí do prostoru křižovatky U Jána. Příležitostí k revitalizaci této ulice jsou zejména privátní investice do oprav stávajících domů a dále doplnění nároží a uliční fronty směrem do Sirkové, které s objekty v Nádražní úzce souvisí.

Podchod – pod křižovatkou Americká x Sirková

je při stávajícím dopravním vytížení ulice Sirkové, ale i Americké snad jediným smysluplným a pro pěšího bezpečným prostředkem, jak se v tomto dopravně vytíženém prostoru volně a bezpečně pohybovat. Záměrem revitalizace podchodu je zejména jeho napojení na jednotlivé směry maximálním prostorovým otevřením do všech kvadrantů, které těleso křižovatky v úrovni ulice vytváří. Propojení s úrovní všech navazujících ulic umožní jeho lepší provozní i komerční využití. Revitalizace podchodu je podrobněji řešena v části Detail křižovatky Americká x Sirková.

Mimo řešené území, avšak související

je přemostění Radbuzy, jež je ve stávající podobě pozůstatkem zbouraného kulturního domu. V rámci realizace záměru v území, případně i v nepřímé souvislosti, doporučujeme zvážit jeho humanizaci, zacílenou (vzhledem k jeho šířce) na pobytovou složku jeho využití = propojení břehů – návaznost krajiny, která obepíná bloky historického centra. Případně zvážit jeho rekonstrukci výměnou.

04. Detail řešení křižovatky Americká x Sirková

Nepříliš pozitivně lze hodnotit vysokou dopravní zátěž Sirkové ulice v přímé vazbě na centrální partii města. Vítané zklidnění lze řešit pouze v celoměstských souvislostech ve vazbě na vnější a vnitřní silniční okruh, což výrazně přesahuje rozsah zadání soutěže. Navíc z podkladů lze vyčíst jisté potlačení touhy po zásadních změnách v dopravním řešení ulic Sirková a křižovatky U Jána. Respektování tohoto postoje nicméně nebrání snaze po humanizaci prostor, dosahované prostřednictvím prostorového otevření a tedy propojení povrchu s podzemím. Dále doplnění krajinných prvků, materiálovou a estetickou revitalizaci. Veřejný prostor města musí vybízet k pěšímu provozu a k pobývání. Prioritou je obytná kvalita veřejných prostranství, které musí být podřízena dopravní i technická infrastruktura.

Revitalizace podchodu pod křižovatkou ulic Americká x Sirková přímo souvisí s konceptem celého návrhu nových městských prostor v rámci řešeného území. Křížení několika směrů, komunikační uzel nadregionálního významu spolu s vlakovým nádražím, autobusovým terminálem, parkoviště typu park & ride (P&R), budovou INFOcentra (Ičko) s integrovanou půjčovnou kol a hlavním přestupním uzlem MHD (Sirková) tvoří z křížení nejen těžiště zájmového území, ale především města jako celku.

Provozní zatížení komunikačního uzlu předpokládá značný pohyb lidí, který se v návaznosti na nově vytvořené (obnovené) směry z (nebo do) prostoru přednádraží ubírají nově, velkoryseji otevřenými podchody, které jsou s úrovní ulice propojeny rampami a eskalátory. Podchody se tak stávají plnohodnotnějším a otevřenějším prostorem s novým komerčním potenciálem. Po povrchu je pohyb a bezpečnost přecházejících chodců po nově navržených přechodech.

05. Strategie etapizace - dočasná využití území

Etapizace:

- O dočasné využití (viz. níže)
- I. posílení regionálního přestupního uzlu (vlak, MHD, bus, vybudování P+R parkoviště, cyklo půjčovna, infocentrum)
- II. veřejná prostranství, podchody a technická infrastruktura
- III. nové Tesco – vymezení náměstí (klínu) při Americké třídě
- IV. Americká třída – vymezení hlavním zastavovacím pásem
- V. kulturně společenský objekt (auditorium)
- VI. finální doplnění struktury

Dočasné využití území

Technický stav stavební jámy po zbouraném Domě kultury Inwest umožňuje její využívání prakticky ze dne na den. Dočasné využití tohoto důležitého území může přinést obyvatelům a návštěvníkům města minimálně tři zásadní hodnoty:

1) *prostupnost území mezi hlavním vlakovým nádražím a centrem města*

Směr hlavní pěší spojnice mezi centrálním vlakovým nádražím a historickým jádrem města je definován pozicí mostů přes řeku Radbuzu. Tato trasa je dnes protnuta plotem. Jeho stržení bude závislé na vzájemné domluvě města a stávajícího majitele.

2) *iniciace dějů v dané lokalitě*

V období mezi plánováním a prvním kopnutím bagru tak může prostor sloužit jako volnočasové centrum nabízející širokou škálu různorodých sportovních, kulturně-společenských a komunitních aktivit obohacujících každodenní program města. Příklady využití území: hudební akce (majáles, festivaly), autokino, bike trial dráha, sportoviště (multifunkční hřiště, minigolf,...), komunitní zahradničení odkazující na původní využívání území (zelinářské zahrady), v zimě bruslení, atd. Jednotlivé projekty mohou být vytvářeny a spravovány za podpory města/investorů/dotací místními občanskými iniciativami. Vstupné bude generovat zisk sloužící mimo jiné pro údržbu a provoz jednotlivých „zásahů“.

3) *bezpečnost lokality*

Děje přitahují do lokality lidi, kteří v území následně zprostředkovávají sociální kontrolu. Provozovatelé jednotlivých programových náplní mají za povinnost starat se o propůjčené prostory.